

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.11.2>

УДК 352.07

А. П. Лелеченко,

д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національний авіаційний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0850-3724>

АВТОНОМНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЮ ПОЛІТИКОЮ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

A. Lelechenko,

Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Management and Administration, National Aviation University

THE AUTONOMY OF LOCAL GOVERNMENT BODIES AND THEIR INFLUENCE ON THE TRANSFORMATION OF PUBLIC ADMINISTRATION BY THE REGIONAL POLICY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

У статті розкриваються питання забезпечення автономності органів місцевого самоврядування та їх впливу на трансформацію публічного управління регіональною політикою сталого розвитку. Мета полягає у висвітленні особливостей реалізації автономії органів місцевого самоврядування та налагодженні ними ефективного управління та їх систематичного впливу на основні умови соціально-економічного розвитку територій. Це досягається через розподіл ресурсів, створення інноваційного базису для соціально орієнтованого розвитку, а також відповідність

європейським стандартам. З'ясовано, що процес забезпечення сталого розвитку на місцевому рівні відкриває нові виклики та загрози як для органів місцевого самоврядування, так і для системи публічного управління в цілому, зокрема: відсутність перспектив розвитку окремих самоврядних територій та регіонів в цілому; низькі соціальні стандарти рівня життя та занепад соціально-економічного та культурного розвитку територій; порушення принципів соціальної справедливості; відсутність комплексного підходу до розвитку природних, промислових та інших потенціалів територій; негативна екологічна ситуація та ін.

Розкрито базові принципи сталого розвитку муніципальних утворень, зокрема: різномасштабність, раціональність; партнерство; доступність і гарантованість суспільних благ; орієнтація на досягнення соціальних стандартів рівня життя високорозвинених країн; соціалізація економічного розвитку, узгоджена з місцевими ресурсними можливостями її забезпечення; соціальний вимір економічного розвитку; інноваційна орієнтація соціально-економічного розвитку на певній території та ін. Це дало змогу з'ясувати, що реалізація даних принципів направлена на забезпечення автономності органів місцевого самоврядування, найбільш повне задоволення потреб населення, вирішення комплексу завдань із цілепокладання та оцінювання якості управління задля досягнення оптимального результату.

Поглиблено розуміння ролі, місця, сфер відповідальності та функцій органів місцевого самоврядування щодо реалізації їх автономії у ході здійснення регіональної політики сталого розвитку. Це дало можливість вибудувати певний алгоритм послідовних дій щодо виконання ними власних повноважень у сфері сталого розвитку, запобігання викликам та загрозам життєдіяльності територіальних громад, налагодження дієвої організації процесу управління та забезпечення економічної соціалізації регіонів шляхом перерозподілу ресурсів і створення виробничо-технічної та інноваційної основи їх соціально орієнтованого розвитку.

The article addresses the issues of ensuring the autonomy of local self-government bodies and their impact on the transformation of public administration through regional policies for sustainable development. The goal is to highlight the specifics of implementing autonomy by local self-government bodies and their effective influence on the fundamental conditions of socio-economic development

in territories. This is achieved through resource allocation, creating an innovative foundation for socially oriented development, and aligning with European standards. The article identifies that the process of ensuring sustainable development at the local level presents new challenges and threats for both local self-government bodies and the entire public administration system. These challenges include the lack of development prospects for individual local territories and regions, low social standards of living, neglect of socio-economic and cultural development, violations of social justice principles, absence of a comprehensive approach to developing natural, industrial, and other territorial potentials, negative ecological situations, and more.

The article also delves into the basic principles of sustainable development for municipal entities, including scalability, rationality, partnership, accessibility, guaranteed public goods, alignment with social standards seen in highly developed countries, social dimensions of economic development, and innovation-oriented approaches. Understanding the role, responsibilities, and functions of local self-government bodies in implementing their autonomy within the framework of regional policies for sustainable development allows for the establishment of effective management processes and ensures economic socialization of regions through resource redistribution and the creation of a production-technical and innovative foundation for socially oriented development.

This made it possible to build a certain algorithm of consecutive actions regarding the fulfillment of their own powers in the field of sustainable development, prevention of challenges and threats to the life of territorial communities, establishing an effective organization of the management process and ensuring the economic socialization of regions by redistributing resources and creating a production, technical and innovative basis for their socially oriented development.

Ключові слова: *автономність органів місцевого самоврядування, публічне управління, регіональна політика, сталий розвиток, повноваження, територіальна громада, децентралізація.*

Keywords: *autonomy of local self-government bodies, public administration, regional policy, sustainable development, powers and responsibilities, territorial community, decentralization.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Відповідно до чинного законодавства України органи місцевого самоврядування, які виступають одночасно як об'єктом, так і суб'єктом публічного управління регіональною політикою сталого розвитку мають чітке унормування засадничих принципів, правового статусу, особливостей їх організації та діяльності на рівні: територіальних громад; сільських, селищних, міських рад; сільських, селищних, міських голів; виконавчих органів сільських, селищних, міських рад; районних та обласних рад. Володіючи певними обов'язками та повноваженнями щодо публічного управління регіональною політикою сталого розвитку, органи місцевого самоврядування представляють і відстоюють спільні інтереси не лише мешканців територіальних громад, а й їхніх громадських утворень, забезпечуючи тим самим власну автономність та дієвий вплив на трансформацію публічного управління регіональною політикою сталого розвитку .

Тому головним напрямом діяльності органів місцевого самоврядування із запровадження власної автономності, запобігання загрозам життєдіяльності населення, сталого розвитку територій є налагодження дієвої організації процесу управління, а також планомірного впливу на засадничі умови економічної соціалізації регіонів шляхом перерозподілу ресурсів і створення інноваційного базису їх соціально-орієнтованого розвитку та узгодження із європейськими стандартами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дана проблематика постійно знаходиться у фокусі уваги багатьох учених, зокрема: О. Добровольської, В. Загорського, М. Згуровського, Т. Іванової, І. Лопушинського, М. Миколайчука, Б. Патона та інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є

обґрунтування необхідності забезпечення автономності органів місцевого самоврядування та їх впливу на трансформацію публічного управління регіональною політикою сталого розвитку. Досягнення визначеної мети зумовило необхідність виконання таких завдань: розкрити особливості реалізації автономності органів місцевого самоврядування та налагодження ними ефективного управління сталим розвитком територій; охарактеризувати роль та місце органів місцевого самоврядування у реалізації політики сталого розвитку на рівні регіону; вибудувати певний алгоритм послідовних дій щодо виконання органами місцевого самоврядування власних повноважень у сфері сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Процес забезпечення сталого розвитку на місцевому рівні розкриває новий зміст викликів та загроз для системи публічного управління, які можуть проявлятися через:

- відсутність перспектив розвитку окремих самоврядних територій і регіону в цілому;
- низькі соціальні стандарти рівня життя і нехтування інтересами соціально-економічного та культурного розвитку територій;
- порушення принципів соціальної справедливості;
- відсутність комплексного підходу до розвитку природного, промислового та іншого потенціалів території;
- несприятливу екологічну ситуацію, негативні природні явища тощо [5].

На цей процес також впливає регіональна диференціація соціально-економічного розвитку, яка у свою чергу призводить: до відмінностей рівня життя населення України; низького темпу економічного зростання та наявності депресивних територій; суттєвого внутрішнього обмеження економічного зростання країни та ін.

Формування такої політики дозволяє підвищити роль органів місцевої влади у реалізації регіональної політики сталого розвитку як однієї із

передумов забезпечення сталого економічного зростання держави та покращання соціально-економічного розвитку територіальних громад.

При цьому сталий розвиток муніципальних утворень повинен ґрунтуватися на таких базових принципах як різномасштабність, раціональність; партнерство; доступність і гарантованість суспільних благ; орієнтація на досягнення соціальних стандартів рівня життя високорозвинених країн; соціалізація економічного розвитку, узгоджена з місцевими ресурсними можливостями її забезпечення; соціальний вимір економічного розвитку; інноваційна орієнтація соціально-економічного розвитку на певній території та ін. Зокрема принцип різномасштабності позиціонується як принцип за якого муніципальні утворення одночасно є не лише найбільшою територіальною одиницею, де населення безпосередньо потерпає від порушень соціальної, архітектурної, економічної, ресурсної і екологічної рівноваги, а й має той найменший масштаб, на якому ці проблеми можуть знайти конструктивно-цілісне рішення у стратегіях, програмах і проєктах розвитку, що реалізуються.

Принцип раціональності втілюється з метою формування ефективної політики просторового планування з перевагою до створення багатофункціональних зон, у поєднанні житлових комплексів із місцями прикладання праці й відпочинку, надання адміністративних послуг тощо.

Принцип партнерства передбачає партнерські взаємовідносини різних суспільних рівнів як то влади, бізнесу, громадськості щодо вирішення соціо-економіко-екологічних завдань. За таких умов забезпечується доступ мешканців територіальної громади та інших зацікавлених верств населення до необхідної інформації, їх участь у розробці стратегій розвитку територій у контексті сталого розвитку. Даний перелік принципів не є вичерпним, оскільки діяльність органів місцевого самоврядування в процесі запровадження принципів сталого розвитку на певній території постійно піддається впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, які безпосередньо впливають і на регіональний розвиток.

Вищезначені принципи сталого розвитку на кожній конкретній території передбачають дотримання певного алгоритму дій, послідовна реалізація яких передбачає:

- 1) проведення оцінки відповідності стану території принципам збалансованого розвитку;
- 2) визначення пріоритетів та індикаторів сталого розвитку;
- 3) моніторинг індикаторів сталого розвитку території; у разі потреби – їх уточнення та коригування;
- 4) розроблення концепції сталого розвитку території, яка окреслює стратегічні цілі розвитку та індикатори, що мають бути досягнуті;
- 5) обговорення концепції з громадськістю, урахування її пропозицій при доопрацюванні документа;
- 6) затвердження концепції відповідним рішенням органів влади;
- 7) розроблення на основі концепції та визначених пріоритетів стратегії (програми) сталого розвитку території, яка би включала дії, терміни їх виконання, очікувані результати й відповідальних за виконання осіб [10, с. 17].

Таким чином, з метою найбільш повного задоволення потреб населення, важливими видаються питання, пов'язані з вирішенням комплексу завдань із забезпечення автономності місцевого самоврядування, цілепокладання та оцінювання якості управління задля досягнення оптимального результату.

Тому на концепції сталого розвитку повинна вибудовуватися результативна та ефективна система управління, яка, як найбільш наближена до громадян, здатна швидко реагувати на виклики та очікування виборців, реалізуючи свої права й обов'язки у сфері стратегічного планування, бюджетування, ухвалення рішень, їх корегування та контролю за виконанням. Відповідно самоврядна політика має вдосконалюватися через власну автономність, розширення сфери повноважень її органів, надання їм більшої економічної автономії, з метою більш ефективного використання

фінансових та природних ресурсів на певній території. Така реалізація децентралізаційних процесів стає необхідною умовою сталого розвитку та ефективного функціонування територій. У цьому контексті місцеві органи влади відіграють потрібну визначальну роль у забезпеченні політики сталого розвитку територій, рис. 1.

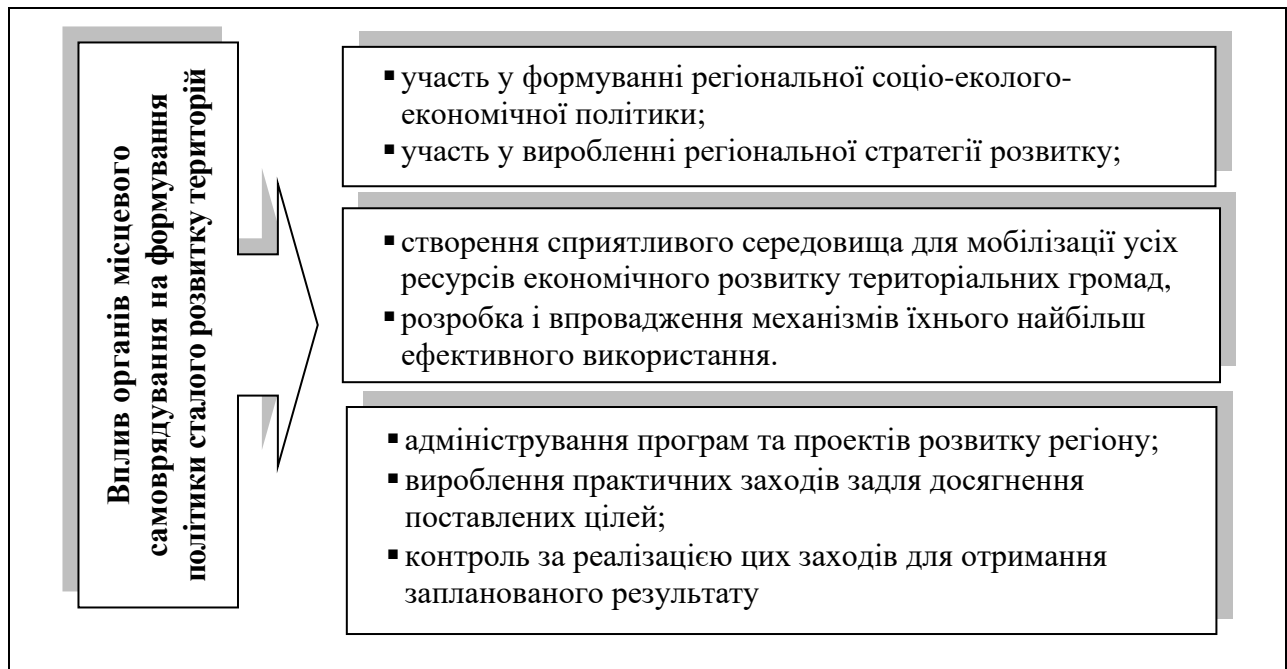

Рис. 1. Вплив органів місцевого самоврядування на формування політики сталого розвитку регіонів

Джерело: Розроблено автором

Сучасний підхід до процесів забезпечення автономності органів місцевого самоврядування у контексті сталого розвитку територій часто ототожнюється з підвищенням економічних показників їх розвитку, досягненням високої якості життя населення і позитивною динамікою результатів реалізації екологічних програм на даних територіях. Тобто відбувається групування індикаторів сталого розвитку за їх певною класифікацією: соціальні індикатори; економічні індикатори; екологічні індикатори; інституційні індикатори. Дія таких індикаторів поширюється від локального на регіональний рівень і в цьому ракурсі процеси переходу регіонів до сталого розвитку можна згрупувати в основні блоки, представлені на рис. 2.

Рис. 2. Загальна характеристика основних блоків переходу регіонів до сталого розвитку

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [5]

Кожен із представлених семи блоків сталого розвитку регіонів можна представити більш узагальнено, згрупувавши їх у три основні блоки, які можуть бути застосовані до певної території: екологічний блок – об'єднує екологічні фактори як такі і фактори продовольчої безпеки території; фінансово-економічний блок – об'єднує економічні, промислово-виробничі, фактори наявності розвиненої інфраструктури та продовольчої безпеки

території; соціально-суспільний блок – об'єднує чинники соціальної сфери, культури, громадської діяльності та регіонального маркетингу.

Аналіз впливу кожного із зазначених блоків дозволяє зробити узагальнюючі висновки, про особливу роль “біорегіоналізму” – екологічного фактору, орієнтованого на тісний зв'язок регіону з природою (біорегіону) у забезпеченні його сталого розвитку. Тобто мова йде про ставлення до регіону як до території, яка має не лише чітко окреслені адміністративні кордони, а й насамперед, природні особливості [5, с. 5].

Із цього приводу О. Добровольська визначає керовані і керуючі складові регіональної системи управління природокористуванням. Одна з яких являє собою сукупність контролюючих органів на рівні регіону (області), а друга – об'єкт управління (підприємства і організації, діяльність яких впливає на стан навколишнього середовища і ефективність використання природних ресурсів регіону) [1, с. 125]. Найважливішими з функцій даної системи є: управління комплексним використанням сировинних ресурсів; екологізація виробництва; раціоналізація процесу утилізації твердих побутових відходів; поліпшення екологічної обстановки; досягнення еколого-соціально-економічної ефективності регіонального розвитку.

Разом із цим, регіональні системи управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища повинні розроблятися для кожної конкретної території відповідно до властивих саме їй цільових пріоритетів у сфері раціонального природокористування, затверджених законодавчими органами і відповідними органами місцевого самоврядування. Тільки в цьому випадку нові структури управління зможуть ефективно реалізувати моделі екологічно безпечного сталого розвитку регіонів [1, с. 125]. Як показує практика, вдосконалення системи управління природокористуванням на регіональному рівні переслідує, насамперед, управлінські цілі, спрямовані на вирішення проблем забезпечення екологічної безпеки регіонів, серед яких:

- розробка відповідної регіональної екологічної політики з підтримки екологічно проблемних регіонів;

- здійснення технічного переоснащення виробничого потенціалу регіону на основі впровадження новітніх наукових досягнень, безвідходних технологій і еколого-безпечних технологічних процесів;

- ефективний контроль об'єктів проектування, будівництва і функціонування підприємств промисловості, енергетики, транспорту, сільського господарства регіону з метою управління техногенним навантаженням, раціональним використанням природних ресурсів;

- упровадження нових форм господарювання в регіоні з урахуванням екологічних норм;

- внесення змін до системи оподаткування з метою раціоналізації природокористування;

- удосконалення міжрегіональних зв'язків з метою концентрації спільних зусиль для збереження навколишнього середовища, запобігання трансграничного забруднення, ліквідації техногенних аварій;

- раціоналізація регіональних заходів щодо забезпечення поліпшення якості питної води. Зниження забрудненості екосистем басейнів Чорного і Азовського морів і прибережних територій;

- юридичне забезпечення прав громадян на сприятливе навколишнє середовище і достовірну інформацію про її стан; на безпосередню участь громадян в прийнятті рішень, які стосуються стану навколишнього середовища; на відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю або майну екологічним правопорушенням;

- екологічна освіта та виховання;

- науково-технічне та інформаційне забезпечення охорони навколишнього середовища шляхом створення в регіонах екологічних сайтів [5].

Натомість соціальна політика регіону реалізується через механізм державних програм соціального забезпечення і систему соціальних послуг (охорона здоров'я, освіта, професійна підготовка, служба зайнятості), які спираються на державний сектор галузей соціальної інфраструктури, навіть

не зважаючи на те, що в кожній із них є і приватні підприємства. Проте держава бере безпосередню участь у фінансуванні, виробництві і розподілі соціальних послуг, збільшуючи тим самим їх доступність населенню.

Соціальна політика повинна враховувати регіональні аспекти, властиві соціальній сфері. Оскільки, генеральною метою регіональної політики в даній сфері є забезпечення соціального розвитку території з урахуванням сучасних тенденцій функціонування економіки і соціальної сфери та її специфіки для досягнення високого рівня здоров'я, якості життя та добробуту населення. Ця мета позиціонується через такі цілі:

- регулювання демографічних процесів (народжуваності, смертності, міграції, тривалості життя, природний приріст населення і ін.);
- забезпечення соціальних стандартів рівня життя і соціального захисту населення у регіоні;
- запобігання зубожінню населення, стримування процесу розшарування населення (поляризації) на бідних і багатих, підтримання гідного рівня життя населення, особливо в слаборозвинених регіонах;
- соціальний захист малозабезпечених і непрацевдатних громадян;
- скорочення безробіття і мінімізація її наслідків, збереження стабільності в сфері зайнятості;
- розвиток і вдосконалення системи освіти і підготовки кадрів;
- художньо-естетична освіта і обслуговування, розвиток духовності населення;
- забезпечення участі органів місцевого самоврядування у розвитку муніципальної соціальної сфери [5].

При цьому зростає визначальна роль та місце органів місцевого самоврядування, діяльність яких, ґрунтуючись на базових нормативно-правових документах, враховуючи суспільно-політичну та соціально-економічну ситуацію в регіоні, за підтримки зацікавлених сторін: (місцевий бізнес, громадські активісти, інвестори тощо), направлена на реалізацію власної автономності та політики сталого розвитку на рівні регіону рис. 3.

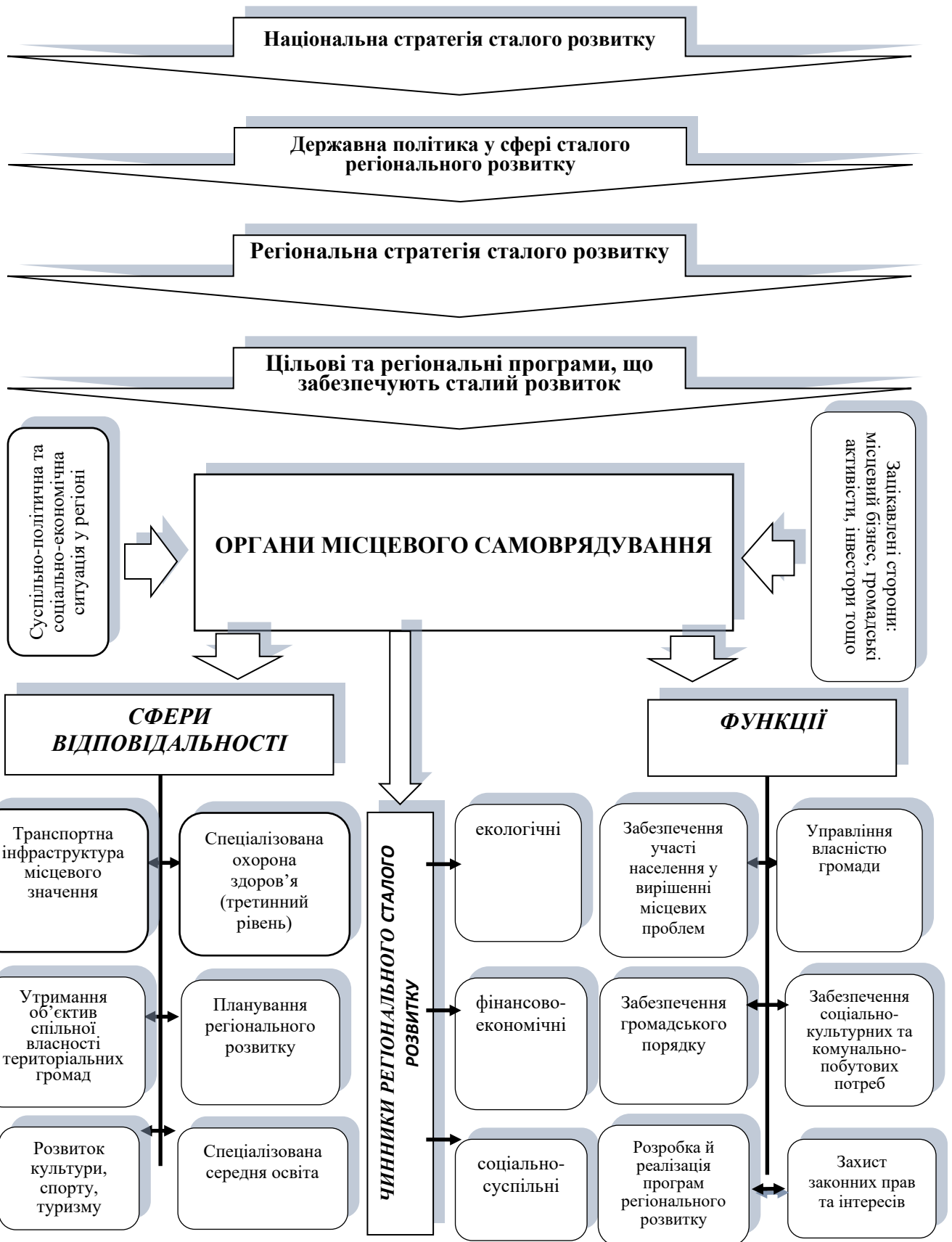

Рис. 3. Роль та місце органів місцевого самоврядування у реалізації політики сталого розвитку на рівні регіону.

Джерело: Розроблено автором

Роль органів місцевого самоврядування у запровадженні політики сталого розвитку передбачає безпосередню активну участь територіальних громад (через депутатський корпус, органи самоорганізації населення, активістів тощо) у прийнятті та реалізацію управлінських рішень, які напряму стосуються не лише їх самих, а й держави в цілому. Це включає в себе застосування механізмів горизонтальної та вертикальної координації діяльності органів публічної влади, заходи із ліквідації бідності, економічної та соціальної ізоляції, розвиток систем охорони здоров'я, освіти, культури, дотримання прав і свобод людини, забезпечення населенню можливості жити у чистому природному середовищі тощо.

Відповідно на органи місцевого самоврядування покладаються функції активного втілення в життя принципів політики інтегрованого розвитку територій, зокрема урбанізованих, – одночасно зі справедливим врахуванням потреб та інтересів, релевантних розвитку адміністративно-територіальних одиниць, шляхом координування їх просторових, секторальних і тимчасових сфер міської політики.

А від так зростає автономність і роль органів місцевого самоврядування у розбудові публічного управління регіональною політикою сталого розвитку, оскільки території, у тому числі міські, як центри розвитку науки та інновацій, у довгостроковій перспективі зможуть виконувати свої функції як носії суспільного прогресу в дусі Лісабонської стратегії. Це передбачає узгодження локального і регіонального рівноправного партнерства між містом і селом, між малими, середніми і великими містами в межах міських регіонів і метрополій [2]. Підлягають актуалізації і проблеми побудови адаптованих моделей та пошуку ефективних стратегій розвитку регіональних економічних систем шляхом інкорпорації до складу детермінант сталого регіонального розвитку наступних заходів:

- аналізу існуючих і прогнозування майбутніх потреб зовнішніх споживачів регіону, і визначення цільових параметрів регіональних ринків;
- формування основних напрямів оптимального розвитку, які

відповідають потребам основних зацікавлених груп регіональних суб'єктів;

- розробки місії регіонального розвитку та цільових індикаторів;

- розробки стратегій розвитку регіону, виходячи з поставлених цілей, а також спеціалізованих інвестиційних стратегій, спрямованих на досягнення оптимальних ринкових параметрів;

- формування сценаріїв реалізації альтернативних стратегій та базового портфеля заходів щодо їх практичної реалізації;

- визначення критеріїв ефективності стратегій регіонального розвитку;

- моніторингу та коригування обраних стратегій сталого регіонального розвитку [4].

Комплексний характер даних заходів сприятиме вдосконаленню діяльності органів місцевого самоврядування і буде направлений на вирішення питань місцевого значення, що в кінцевому результаті призведе до їх автономності, підвищення рівня та умов життя мешканців територіальних громад, досягнення збалансованого соціально-економічного та екологічного розвитку територій.

Вирішальна роль органів місцевого самоврядування у формуванні універсальної моделі власної автономності має бути спрямована на створення сприятливого мікроклімату щодо раціонального використання комунальної власності та коштів місцевих бюджетів; оптимального територіального розподілу праці; зміни регулюючих функцій державних і місцевих органів публічної влади щодо ефективного використання природно-ресурсного, виробничого і трудового потенціалу території; осучаснення напрямів розвитку підприємництва та ефективного ведення бізнесу; інформаційно-комунікативної взаємодії бізнесових структур та територіальних громад щодо економічних можливостей розвитку регіону в цілому тощо. А від так, управлінська структура регіону має формуватися за принципом субсидіарності, де органи публічної влади вищого рівня покликані виконувати лише ті функції, які не можуть виконати органи управління нижчого рівня.

Як показує досвід започаткованих і здійснюваних в Україні реформ, у перспективі Уряд країни повинен мати менший вплив на формування місцевої економічної політики, створення програм розвитку та їх фінансування, посилюючи тим самим рівень і значення регіональної економіки, її ролі в процесах зближення регіонів, подолання дезінтеграційних тенденцій у реалізації економічної політики держави [5].

З цього приводу, заслуговують на увагу концептуальні підходи науковців та практиків щодо впливу регіональної економічної політики на діяльність місцевих органів влади, яка потребує врахування таких основних моментів:

- системно-комплексного підходу до процесів підготовки і прийняття управлінських рішень через аналіз поточної ситуації, постановку конкретних цілей (завдань), організаційно-виконавську діяльність тощо;

- прогнозування - ретельного аналізу та узагальнення минулого досвіду, дослідження показників економічної, соціальної, медичної статистики, врахування громадської думки та експертних оцінок, порівняння альтернативних варіантів можливого суспільного розвитку;

- програмування шляхом розробки галузевих цільових програм, направлених на соціальний захист населення.

Такі дії органів місцевого самоврядування дозволять визначити кількісні параметри соціально-економічного розвитку територій, їх місце в міжрегіональному поділі праці, скорегують у прогнозованій динаміці регулюючі дії на економічні та соціальні процеси в регіонах.

Відповідно, вплив органів місцевого самоврядування на забезпечення власної автономності у контексті сталого розвитку територій визначить і їх соціальну стійкість, пов'язану із формуванням сприятливих умов щодо зростання добробуту населення; гарантованості та доступності суспільних благ, які ґрунтуються на високих соціальних стандартах; визначення комфортних умов життя, соціальної справедливості; захищеності інтересів кожного мешканця громади і держави в цілому.

Усі ці чинники дають можливість зрозуміти, що вітчизняна система місцевого самоврядування потребує застосування менеджмент-орієнтованих підходів до управління територіями з метою трансформації управлінської психології в місцеве самоврядування, яка передбачає автономну, сервісно-орієнтовану модель управління на місцевому рівні.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, поглиблення розуміння ролі, місця, сфер відповідальності та функцій органів місцевого самоврядування щодо реалізації їх автономії у ході реалізації регіональної політики сталого розвитку, дає можливість вибудувати певний алгоритм послідовних дій щодо виконання ними власних повноважень у сфері сталого розвитку, запобігання викликам та загрозам життєдіяльності територіальних громад, налагодження дієвої організації процесу управління та забезпечення економічної соціалізації регіонів шляхом перерозподілу ресурсів і створення виробничо-технічної та інноваційної основи їх соціально орієнтованого розвитку.

Література

1. Добровольська О. П. Інтегральний підхід щодо вдосконалення регіональної системи управління природокористуванням. *Учені записки ТНУ. Серія: Економіка та управління*. 2011. Т. 24 (63). № 4. С. 120-135
2. Загорський В.С. Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком еколого-економічних систем : монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 336 с.
3. Іванова Т. В. Публічне управління стійким розвитком регіону в умовах запровадження сервісної держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 7. С. 87–90. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.7.87](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.7.87).
4. Лейпцизька Хартія “Міста Європи на шляху сталого розвитку”. URL: https://irm.mlt.gov.ua/storage/documents/IZpdV_%D0%9B%D0%B5%D0%B9%D0%BF%D1%86%D0%B8%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D1%8F.pdf
5. Лелеченко А. П. Публічне управління регіональною політикою сталого розвитку в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02. Київ,

2021. 464 с.

6. Лопушинський І. П., Філіппова В. Д., Плющ Р. М.. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. *Вісник ХНТУ. Публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4 (83). С. 154-160.

DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.22>

7. Лопушинський І.П. Громадівська модель самоврядування в Україні: колективна монографія. Кол. авт.; за заг. ред. проф. Ю.М. Бардачова, І.П. Лопушинського, Р.М.Плюща. Херсон: Книжкове вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. 708 с.

URL: [http://kntu.net.ua/ukr/content/download/59759/355435/5file/Громадівська %...](http://kntu.net.ua/ukr/content/download/59759/355435/5file/Громадівська%...)

8. Миколайчук М.М., Куспляк І.С., Лантратов М.С. Особливості забезпечення сталого розвитку регіонів України у післявоєнний період. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 2.

URL: https://www.researchgate.net/publication/369920819_Osoblivosti_zabezpechenna_stalogo_rozvitku_reghoniv_Ukraini_u_pislavoennij_period_Derzhavne_upravlinna_udoskonalenna_ta_rozvitok_2023_No_2

9. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України Б.Є. Патона. Київ : Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 72 с.

10. Сталый розвиток суспільства. 25 запитань і відповідей : тлумачний посібник. Київ : Поліграф-експрес, 2001. С. 16-18.

References

1. Dobrovol's'ka, O. P. (2011), "An integrated approach to improving the regional system of nature management", *Ucheni zapysky TNU. Serii: Ekonomika ta upravlinnia*, vol. 24 (63), no. 4, pp. 120-135

2. Zagorsky, V.S. (2018), *Kontseptual'ni osnovy formuvannia systemy upravlinnia stalym rozvytkom ekoloho-ekonomichnykh system: monohrafiia* [Conceptual bases for the formation of a sustainable development management system for ecological and economic systems: monograph], LRIDU NADU, Lviv, Ukraine.

3. Ivanova, T. (2019), "Public governance for the stable development of

the region in the conditions of the service stage implementation”, Investytsiyni: praktyka ta dosvid, vol. 7, pp. 87–90. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.7.87

4. Leipzig Charter (2007), “European cities on the way to sustainable development”, available at: https://irm.mlt.gov.ua/storage/documents/IZpdV_%D0%9B%D0%B5%D0%B9%D0%BF%D1%86%D0%B8%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D1%8F.pdf (Accessed 20 Oct 2024).

5. Lelechenko, A. P. (2021), “Public management of regional policy of sustainable development in Ukraine”, Doctor Thesis, Public Administration, Kyiv, Ukraine.

6. Lopushyns'kyj, I. P., Filippova, V. D. and Pliusch, R. M.. (2022), “Mechanisms for ensuring the sustainable development of territorial communities under the conditions of decentralization authorities in Ukraine”, Visnyk KhNTU. Publichne upravlinnia ta administruvannia, vol. 4 (83), pp. 154-160. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.22>

7. Lopushyns'kyj, I.P. (2019), Hromadivs'ka model' samovriaduvannia v Ukraini [Hromadivs'ka model of self-government in Ukraine], Knyzhkove vyd-vo FOP Vyshemyrs'kyj V.S., Kherson, Ukraine.

8. Mykolajchuk, M.M., Kuspliak, I.S. and Lantratov, M.S. (2023), “Peculiarities for ensuring the sustainable development of the regions of Ukraine in the post-war period”, Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, vol. 2, available at: https://www.researchgate.net/publication/369920819_Osoblivosti_zabezpecenna_s_talogo_rozvitku_regioniv_Ukraini_u_pislavoennij_period_Derzhavne_upravlinna_u_doskonalenna_ta_rozvytok_2023_No_2 (Accessed 20 Oct 2024).

9. Paton, B.Ye. (2012), Natsional'na paradyhma staloho rozvytku Ukrainy [National paradigm of sustainable development of Ukraine], Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsional'noi akademii nauk Ukrainy», Kyiv, Ukraine.

10. (2001), Stalyj rozvytok suspil'stva. 25 zapytan' i vidpovidej : tлумachnyj posibnyk [Sustainable development of society. 25 questions and answers: explanatory guide], Polihraf-ekspres, Kyiv, Ukraine, pp. 16-18.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2024 р.